

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.

ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿਕਾਸ) ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 270

23 ਜੁਲਾਈ 1968

ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ (1953 ਦਾ X)- ਐੱਸ. 2(5) ਅਤੇ 27— ਪੰਜਾਬ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਿਯਮ (1953)— ਨਿਯਮ 2— ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ— ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਾਧਾਰਨ ਏਕੜਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਵਿਆਪਕ ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ. ਇਹ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਹਨ: (ੲ) ਉਪਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੰਮ ਉਪਰੋਕਤ ਮੂਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਰਨਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1953 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(5) ਹੈ। ਐਕਟ. (ਪਾਰਾ 17 ਅਤੇ 28)

ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ। ਨੇ 13 ਮਾਰਚ, 1963 ਅਤੇ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ 13 ਮਾਰਚ, 1963 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕੇ ਉਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਮ. ਐੱਸ. ਜੇ. ਏ.ਆਈ.ਐਨ. , ਇੱਕ ਵਕੀਲ , ਪੀ. ਐਡੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

AS N EHRA , aDvocate for aDvocate -G ENERAL , H ARYANA , ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

J U D G M E N T

ਐਸ ਅਰਕਰੀਆ , ਜੇ.—ਇਹ ਕੁਲੈਕਟਰ ਐਗਰੀਕੀਅਨ, ਕਰਨਾਲ (ਜਵਾਬਦਾਰਤਾ 3) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 13 ਮਾਰਚ, 1963 ਅਤੇ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ (ਜਵਾਬਦਾਰਤਾ 2), ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1953 ਦੇ ਨਿਯਮ 2, ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਟੇਟਮੈਂਟ (ਅਨੈਕਸਚਰ ਏ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਮਰਘੋਨ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 294 ਵਿੰਘੇ ਅਤੇ 18 ਬਿਸਵੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸੈਲਾਬ ਅਤੇ 'ਅਦਨਾ ਸੈਲਾਬ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਦੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ 'ਖਿੱਦਰ ਖੇਤਰ' ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ। ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਰੇਤਲੇ ਭੰਡਾਰ ਇਸਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ। ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਲਗਭਗ ਹਰ ਸਾਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(3) ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ (ਅਨੈਕਸਚਰ ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਿਯਮ, 1953, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1953 ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਇਸ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਬ ਅਤੇ ਏ ਡੀਐਨਏ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਅਣਸਿਚਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗਲਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ 13 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਅਤੇ 6J ਇਕਾਈਆਂ ■s ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 13 ਮਾਰਚ 1963 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

* ^ (ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ ਏ ਹੈ।)

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਿਤੀ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 (ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ ਬੀ ਹੈ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਡਿਸਪੋਜ਼ੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

Sant Singh Nalwa v. Financial Commissioner (Development), Punjab, etc.
(Sarkaria, J.)

ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 29 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਅ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ: -

“ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ (ਅਨੈਕਸਰ ਏ) ਅੱਗੇ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1953 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਮਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਏਕੜ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਝਾੜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(6) ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਟੇਟਮੈਂਟ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਏ) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੈਧ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਬੇ-ਸਿੰਚਾਈ' ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ (ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਉਸ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(7) ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ, 1963 ਅਤੇ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 23 ਮਈ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿਕਾਸ), ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ 1) ਦੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 23 ਮਈ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬੇਲੋੜੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਕਾਰਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ ਆਫ ਕਸਟਮਜ਼, ਕਲਕੱਤਾ ਬਨਾਮ ਈਸਟ ਜ਼ਰੀਆ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕੰ., ਲਿਮਟਿਡ, ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਅਤੇ ਮਦਨ ਓਪਲ ਰੁੰਗਟਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ (2) ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।). ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

- (1) ATR 1963 SC 1124.
- (2) ਏ.ਜੇ.ਆਰ. 1962 ਐਸਸੀ 1513

ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿਕਾਸ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੀਬਿਤ ਆਪਣੇ ਸੋਧ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਭਰੋਸਾ ਦੁਆ, ਜੇ., ਭੋਲਾ ਹੈਕਟਰਡਿਆਲ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੁਰੜਾ ਰਾਮ ਵਾਸੂ ਮਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(8) ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਲੇਵੋਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ. ਨੇ ਮੋਸ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 23 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਹਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 1953 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਤੋਂ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਏ) ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਾਅ ਓਨਾ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੀਨਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(9) ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਕਲੈਕਟਰ ਆਫ ਕਸਟਮਜ਼ ਵਿੱਚ, ਕਲਕੱਤਾ ਬਨਾਮ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕੰਪਨੀ, I/d., ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1), ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ

(3) ਏਆਈਆਰ 1962 ਪੰਜਾਬ 441.

Sant Singh Nalwa v. Financial Commissioner (Development), Punjab, etc.
(Sarkaria, J.)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਲੈਕਟਰ ਆਫ ਕਸਟਮਜ਼, ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਅਸਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੂਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਲ ਬੋਰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ .

(10) ਮਦਨ ਗੋਪਾਲ ਰੁੰਗਟਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ । ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਆਰਡਰ ਸਿਰਫ਼ ਚਰਿੱਤਰ ਪੱਖੋਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ।

(11) ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਕੇਸ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। 29 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ 1963 ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ (ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 10 ਫਰਵਰੀ 1964 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ, 26 ਫਰਵਰੀ, 1964 ਨੂੰ ਮੋਸ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ - ਸੀਨਰ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਹੈ, ਨੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 23 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ **1**, ਇਸਲਈ, ਨੂੰ ਮੁੜਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਦੇ ਮਿਤੀ **23** ਮਈ, **1964** ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(12) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ. ਨੂੰ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਰ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਏ.ਵੀ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰਨ, ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦ ਸੋਭਾਰਾਜ ਵਾਧਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਪੂਰਵ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਇੱਕ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਦਲਵੇਂ ਦੇਸੀ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਕੋਈ ਲਚਕੀਲਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। (*ਏ.ਵੀ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰਨ ਦੇ ਕੇਸ (4)*) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇਖੋ।

(13) ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ **1953** ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ **2** ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਏ ਤੋਂ ਨਿਯਮ **2** ਤੱਕ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ (ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਬੰਧਨ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਉਪਾਅ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦੋ-ਗੁਣਾ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(14) ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤਹਿਸੀਲ ਕਮਾਲ ਦੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਹੈ।

ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਆਈ

Sant Singh Nalwa v. Financial Commissioner (Development), Punjab, etc-
(Sarkaria, J.)

ਇਸ ਤਹਿਸੀਲ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੈਲਾਬ ਅਣ-ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਉਪਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(5) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 'ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੋਰਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਡੂਈਜ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੈਨੂਅਲ, 4 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੇਰਾ 259, 453 ਅਤੇ 454 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ 'ਅਣ-ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ' ਦੇ ਆਮ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਣ-ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਸਟੇਟਮੈਂਟ (ਅਨੇਕਚਰ ਏ) ਤੋਂ ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਰਗੀਕਰਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰਾਜ ਲਈ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਮਨਮਾਨੇ ਵੱਗ ਨਾਲ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਣ-ਸਿੰਚੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਬਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ) ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੱਤਰ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ (ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ), ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (5) ਵਿੱਚ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (6)।

(15) ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਣ-ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ 'ਅਣ-ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ' ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਇੰਨਾ ਚੌੜਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣ-ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੋ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਰਾ ਧਿਆਨ ਅੰਬਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 9 ਆਨੇ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਬਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅੰਬਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਆਮ ਸਮਝ ਦਾ। ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(5) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1964) 1 ਪੰ. 767=1963 PLJ 135.

(6) ATR 1963 SC 365.

(16) ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ: -

, ਉਪਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਐਡ ਸਕੇਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਪ। "

(17) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਾਧਾਰਨ ਏਕੜਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ

ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਹਨ: (ੲ) ਉਪਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਾਂ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਈ ਨਾਜ਼ਮੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ- ਧਾਰਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(18) ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਨਾ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ 'ਸੈਲਾਬ' ਜਾਂ 'ਅਦਨਾ ਸੈਲਾਬ' ਦਰਜ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਕੀ ਹੈ?

(19) ਸਰ ਜੇਮਜ਼ ਐਮ. ਡੂਈ, ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੈਨੂਅਲ, 4 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਕੰਮ, ਪੈਰਾ 259 ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: -

"259. ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ। ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਵਰਖਾ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵੰਡ ਉਹ ਸਰੋਤ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

- (a) ਬਰਾਨੀ। - ਬਾਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ;
- (b) ਸੈਲਾਬ. - ਨਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੜ੍ਹ ਜਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਮੀ ਵਾਲਾ;
- (c) ਅਬੀ. - ਟੈਂਕੀਆਂ, ਝਿਲਾਂ ਜਾਂ ਨਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਫਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਝਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੰਚਿਆ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
- (d) ਨਾਹਰੀ। - ਨਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੰਚਾਈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਨਹਿਰਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ

ਸਾਬਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ਾਹ ਨਾਹਰੀ ਵਜੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

- (e) ਚਾਹੀ। —ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਕੈਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਝੱਲਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੰਚਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਝੱਲਰਾਂ ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਝੱਲੜੀ ਜਾਂ ਆਬੀ ਦੱਸਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਅਣ ਸਿੰਚਾਈ' ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਆਮ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ 'ਸਿੰਚਾਈ' ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।"

(20) ਉਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾ ਦੇ ਪੈਰਾ 453 ਵਿੱਚ (ਜਿਸਨੂੰ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: -

"453. ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਗੁਣਵੱਤਾ। —ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ, ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ, ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਈ ਗਈ ਗਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਬਹੁਤ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੇ ਹੋਏ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ। ਕਈ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਾਸ਼ਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਚੂਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ

ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਿੰਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ, ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਮਿੱਟੀ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿੱਚ (ਉਲਟ ਵਾਲੀ) ਜ਼ਮੀਨ ਅਰਥਿ- ਰੇਤਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਪੈਰਾ 454 ਵਿਚ ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:-

"454. ਸੈਲਾਬ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ। -ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਲਾਜ, ਇਸ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਵਿਭਿੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਮੋਨਾ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਰਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਦੀ ਰੇਤਲੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.....।

(21) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰ ਜੇਮਜ਼ ਐਮ. ਡੂਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੰਚਾਈ ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਜੀਨਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਪਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਣ-ਸਿੰਜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ, ਜਿਵੇਂ, ਬਰਾਨੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

ਜ਼ਮੀਨ. ਇੱਕ ਕੱਚੀ ਉਦਾਹਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਘੋੜਾ, ਖੱਚਰ ਅਤੇ ਗਧਾ ਇੱਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਜੀਨਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਆਦਮੀ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਸਤ ਘੋੜੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਜਮਨਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਕਰਨਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ, ਸੇਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਬਾਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਰਾਨੀ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

(22) ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਵਿੱਚ ਮਹਾਂ ਜੇ. ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਇਫ਼ਮੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੀਵਿਯਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਰਪਲੱਸ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖੇਤਰ. ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚਾਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਭਾਵ ਚਾਹੀ-ਨਿਆਇਨ ਅਤੇ ਚਾਹੀ-ਖਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਨਿਯਮ, 1958 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। [ਪੈਪਸੂ ਟੈਨੈਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1) ਵਿੱਚ 'ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 'ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।] ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. , ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ: -

“ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਫਸਲਾਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਅਸਲੀਅਤ ਕਿ ਜੀਨਸ ਚਾਹੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਖਾਦ ਅਤੇ ਖਾਦ ਤੋਂ

Sant Singh Nalwa
(Sarkaria, J.)

ਨਹੀਂ ਘਟੇਗੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤੱਕ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਨੇਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਨੁਸੂਚੀ A ਚਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਸੇ ਦਰ
'ਤੇ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

Sant Singh Nalwa v. Financial Commissioner (Development), Punjab, etc.
(Sarkaria, J.)

ਸੈਕਸ਼ਨ 2(1) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 5 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(23) ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਵੀ, ਸਮੱਗਰੀ ਨਿਯਮ 2 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"2. ਸਾਧਾਰਨ ਏਕੜ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ। —ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਰਕਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਏਕੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ, 16 ਨਾਲ ਵੰਡ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁੱਲ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਰਕਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ: * *"

(24) ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਨੁਬੰਧ A ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ

(ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁੱਲ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ)

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

(25) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਮਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ, ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਣ-ਸਿੱਜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਿੰਨਤਾ ਹੈ। ਉਪਜ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ. ਦੂਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਅੰਬਾਲਾ, ਗੁੜਗਾਉਂ, ਰੋਹਤਕ ਅਤੇ ਹਿਸਾਰ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਮਨਾ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਸਥਿਤ ਕਮਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਰ ਜੇਮਜ਼ ਐਮ ਡੂਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਹੈ।

(26) ਅਗਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (6) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਉੱਥੇ, ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 31 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਸੀਵਿਥਾਨਕਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਨੂੰ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੈਟਰਜ਼ IV-A ਅਤੇ IV-B ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ(I)(iv) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਿਯਮ 31 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਪਜ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੈਰਵਾਜ਼ਬ, ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 31(4)(ਬੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਕ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਮਿਆਰੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 31 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। ਹੁਣ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 32-K(I)(iv) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32-P ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 32-K(I)(iv) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ C ਨੂੰ ਗਣਿਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ(I)(iv) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨੰਦ ਲਾਇ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਜੇ.)

(27) ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੈਪਰੂ ਟੈਨੈਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀ ਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ *ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ* ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ।

(28) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 1953 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਏ), ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਈਰਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਜਵਾਬਦਾਰਾ 1) ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਸਮੇਤ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁ. 100.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ, ਐੱਫ.

ਨੰਦ ਲਾਲ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

.. 1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1992

29 ਜੁਲਾਈ 1968

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1962 ਦੇ ਐਕਟ XX VI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ 1953 ਦਾ IV) — ਸ. 13— ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ (1960)— ਨਿਯਮ 32, 34 ਅਤੇ 35— ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ— ਵੋਟਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ — ਮੁੜ-ਗਿਣਤੀ— ਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ — ਮਿਸ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ— ਵਿਰੋਧੀ ਉਪਾਅ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਨੋ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1960 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਯਮ 32 ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ

'ਤੇ. 34 ਬੇਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਧ ਵੇਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਨਿਯਮ
35 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ
ਹੈ। ਏ